Σύλλογος Ενεργών Πολιτών Αίγινας
Ελληνικός Ποδηλατικός Ορειβατικός Σύλλογος Αίγινας "Ανάβαση"

Προς την *Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού*
για το πρόγραμμα
«Μονοπάτια Πολιτισμού»

Ανάβαση
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΟΣ
ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΕΝΕΡΓΩΝ
ΠΟΛΙΤΩΝ
ΑΙΓΙΝΑΣ

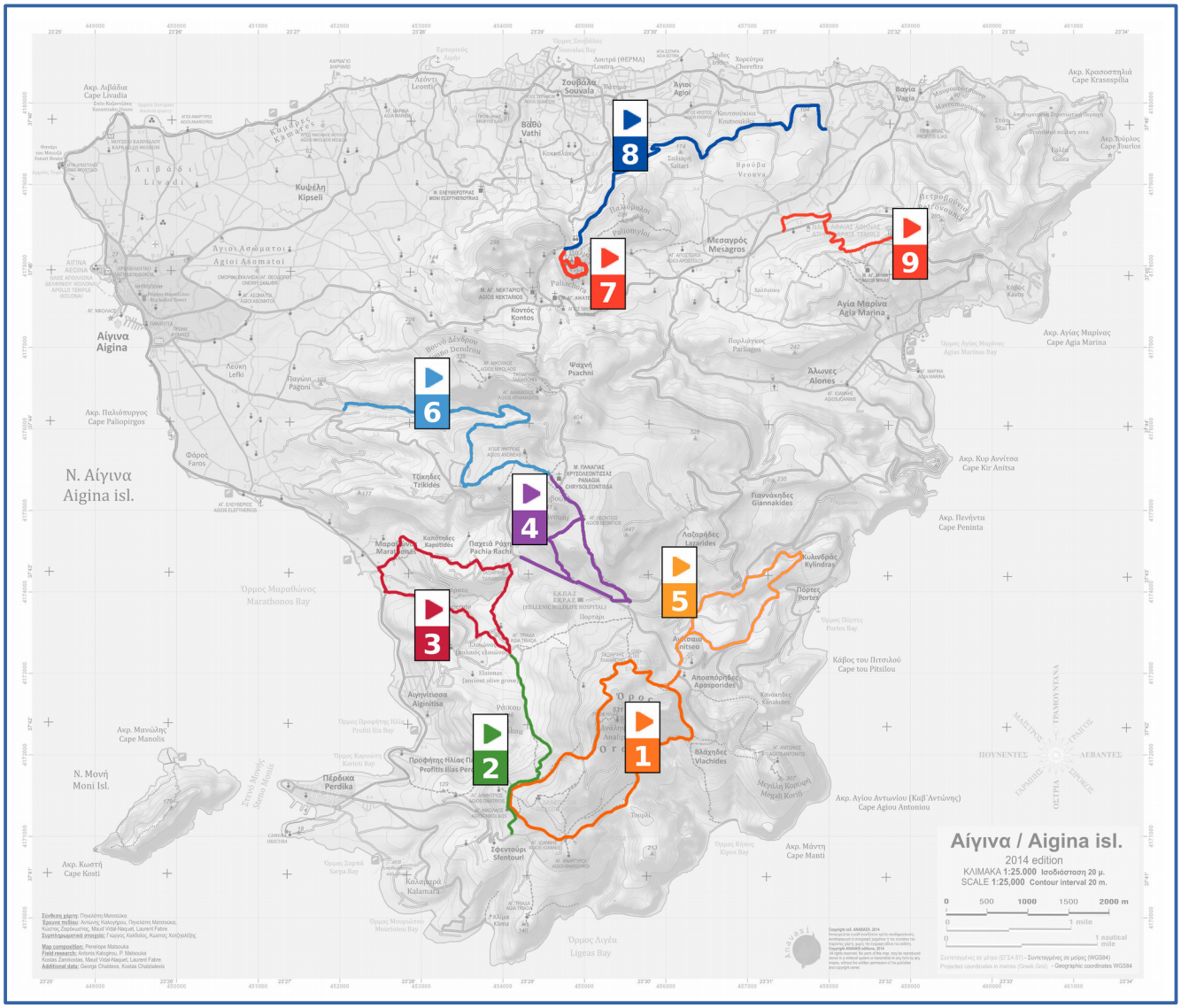
Αίγινα / Aigina isl.
2014 edition
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:25.000 Ισοδιάσταση 20 μ.
SCALE 1:25,000 Contour interval 20 m.
0 500 1000 1500 2000 m
1 mile
1 nautical mile
Projected coordinates in metres (Greek Grid) - Geographic coordinates WGS84
N. Αίγινα
Aigina isl.
N. Μονή
Moni Isl.
Αίγινα
Aigina
Κυψέλη
Kipseli
Λιβάδι
Livadi
Σουβάλα
Souvala
Βάθύ
Vathi
Μεσαγρός
Mesagros
Αγία Μαρίνα
Agia Marina
Ψαχνή
Psachni
Κοντός
Kontos
Λέυκη
Lefki
Παγώνι
Pagoni
Φάρος
Faros
Τζίκιδες
Tzikides
Καποτίδες
Kapotides
Παχειά Ράχη
Pachia Rachi
Μαραθώνας
Marathonas
Αιγηνίτισσα
Aiginitisa
Προφήτης Ηλίας
Profitis Ilias
Πέρδικα
Perdika
Σφεντούρι
Sfentouri
Καλαμαρά
Kalamara
Κίμα
Kima
Μεσαγρός
Mesagros
Αλώνες
Alones
Γιαννάκηδες
Giannakides
Λαζαρήδες
Lazarides
Κυλινδράς
Kylindras
Πόρτες
Portes
Αντσαίο
Antseo
Αποσπόριδες
Aposporides
Βλάχηδες
Vlachides
Μεγάλη Κορυφή
Megali Korifi
Αγία Μαρίνα
Agia Marina
Αγίος Αντώνιος
Agios Antonios
Αγίος Νικόλαος
Agios Nikolaos
Αγίος Δημήτριος
Agios Dimitrios
Αγίος Γεώργιος
Agios Georgios
Αγίος Ιωάννης
Agios Ioannis
Αγίος Αθανάσιος
Agios Athanasios
Αγίος Ελευθέριος
Agios Eleftherios
Αγίος Αναργύρος
Agios Anargyros
Αγίος Μάρκος
Agios Markos
Αγίος Νικόλαος
Agios Nikolaos
Αγίος Νεκτάριος
Agios Nektarios
Αγίος Αθανάσιος
Agios Athanasios
Αγίος Αποστόλος
Agios Apostolos
Αγίος Μάρκος
Agios Markos
Αγίος Ιωάννης
Agios Ioannis
Αγίος Αθανάσιος
Agios Athanasios

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΑΝΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΑΝΙΤΣΑΙΟ-ΒΛΑΧΗΔΕΣ-ΣΦΕΝΤΟΥΡΙ-ΑΧΛΑΔΑ-ΑΝΑΛΗΨΗ (ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ)-ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ-ΑΝΙΤΣΑΙΟ
Διάρκεια: 6 ώρες, 8,8 χλμ
Κυκλική διαδρομή, Βαθμός δυσκολίας: μέτριος (δύσκολος για μικρό διάστημα μετά την Αχλάδα)

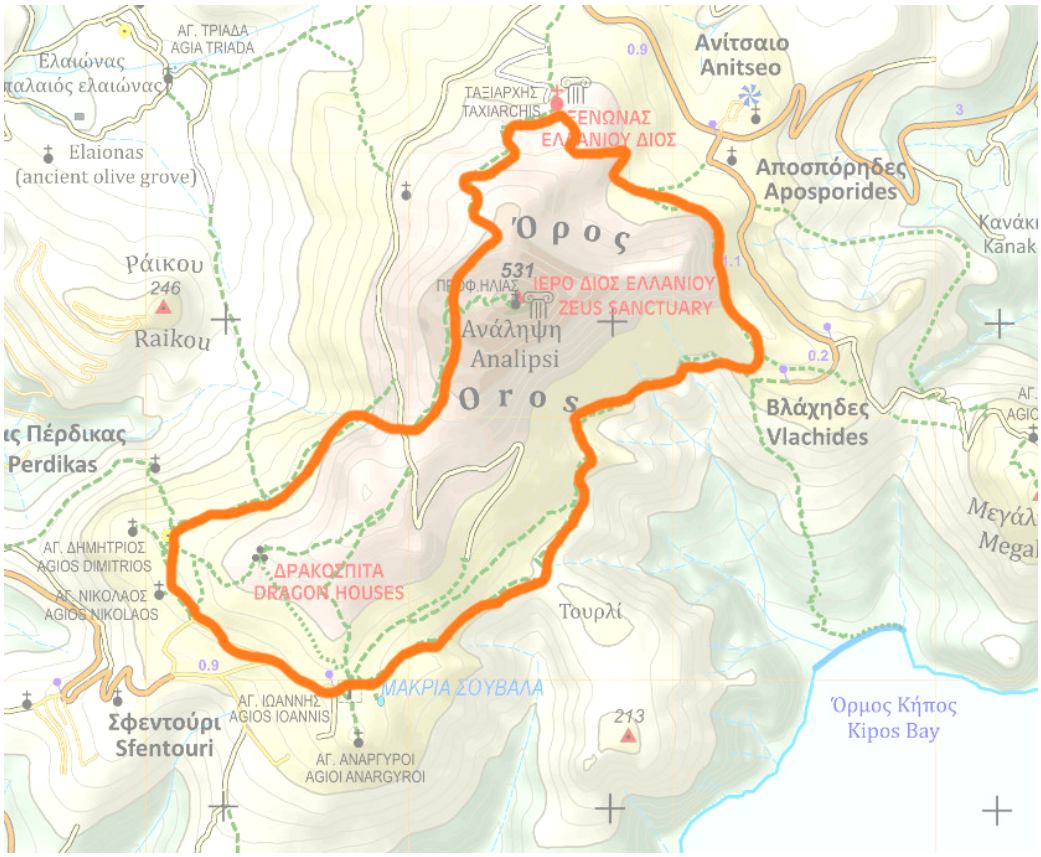

Στην κορυφή του Ελλάνιου όρους που είναι το ψηλότερο βουνό του Σαρωνικού (532μ), βρισκόταν ο βωμός του Ελλάνιου Δία που θεωρείται ότι κτίστηκε από τον μυθικό ήρωα Αιακό. Στη θέση του βωμού υπάρχει σήμερα το εκκλησάκι Προφήτης Ηλίας-Ανάληψη. Ο Ελλάνιος Ζεύς (δηλ. ο Ζευς των Ελλήνων) είναι ό ίδιος ο θεός του καιρού που με διάφορα επίθετα λατρεύεται σε κορυφές βουνών. Ο Παυσανίας αποκαλεί το όρος «Πανελλήνιο».

Η περιοχή, χαρακτηρισμένη σήμερα ως αρχαιολογική και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, δεχόταν προσκυνητές από όλη την Ελλάδα και είχε σημαντική ακμή την εποχή της κυριαρχίας της Περγάμου. Στους πρόποδες του όρους προς βορρά βρίσκεται σήμερα ο ναός των Ταξιαρχών (13ου αιώνα). Στο πλάι του εντυπωσιακού βαθμιδωτού δρόμου που οδηγεί στο εκκλησάκι σώζεται σε ύψος 5μ αναλημματικός τοίχος κτισμένος με πολυγωνική τοιχοδομία ελληνιστικής εποχής. Εκεί που είναι κτισμένη η εκκλησία βρίσκονται τα ερείπια κτιρίου με πλάτος 20μ και μήκος 29μ που την οροφή του κρατούσαν 3 σειρές των 5 κιόνων. Πιθανόν η υπόστυλη αίθουσα να ήταν ξενώνας (πανηγυρόσπιτο). Λίγο ψηλότερα υπάρχει μεγάλη υπαίθρια παραδοσιακή δεξαμενή (Σουβάλα). Σε μια δεύτερη σουβάλα λίγο πιο ψηλά βρέθηκε υδρία με επιγραφή αφιέρωσης στον Ελλάνιο Δία.

1

Η διαδρομή διασχίζει παλιούς γεωργο-κτηνοτροφικούς οικισμούς του νησιού και ακατοίκητες περιοχές της νότιας Αίγινας με εξαιρετική θέα προς Πελοπόννησο. Αφετηρία ο τσιμεντόδρομος μπροστά από την εκκλησία την αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου στο χωριό Ανιτσαίο στο οποίο δεσπόζει παλιός ανεμόμυλος . Μετά από περίπου 300μ η διαδρομή συνεχίζει σε παλιό μονοπάτι. Αφού διασχίσει τον οικισμό των Βλάχηδων συνεχίζει προς το Σφεντούρι πριν από το οποίο συναντά δυο σουβάλες . Μετά το Σφεντούρι περνά από μεγάλο αλώνι σε μικρή απόσταση από παραδοσιακά εκκλησάκια και στη συνέχεια από τη μεγάλη σουβάλα Αχλάδα. Εδώ η διαδρομή γίνεται ανηφορική και οδηγεί σε χωματόδρομο από όπου ξεκινά το μονοπάτι για την κορυφή. Ακολουθεί το κατηφορικό μονοπάτι προς Ταξιάρχες –ελληνιστικά ερείπια και τέλος, επιστροφή στο Ανιτσαίο.

ΑΧΛΑΔΑ - ΕΛΑΙΩΝΑ

2

<u>Διαδρομή :</u> ΣΦΕΝΤΟΥΡΙ – ΣΟΥΒΑΛΑ "ΑΧΛΑΔΑ" - ΕΛΑΙΩΝΑΣ
<u>Βαθμός δυσκολίας:</u> εύκολη
<u>Διάρκεια:</u> 3 km, 1:15 »

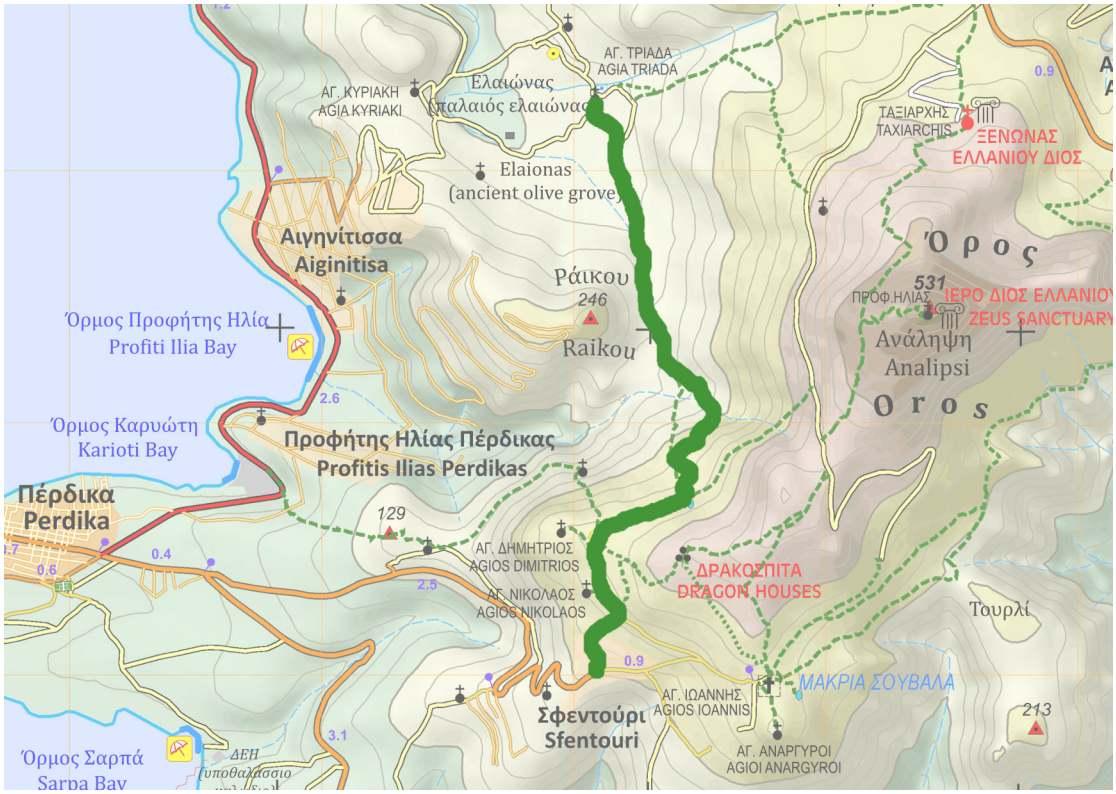

Από τα βόρεια του οικισμού του Σφεντουρίου ξεκινά πετρόκτιστο καλντερίμι που περνά μέσα από χωράφια με αναβαθμίδες γεμάτες ελαιόδενδρα. Ο περιπατητής θα απολαύσει τη θέα προς τη Δύση (Πέρδικα, Μονή, Μέθανα) και περνώντας από δυο πανέμορφα ξωκκλησια, θα φτάσει σ'ένα μεγάλο πέτρινο αλώνι. Σε λίγα λεπτά το μονοπάτι καταλήγει στη σουβάλα "Αχλάδα". Τις σουβάλες η αλλιώς ομβροδέκτες χρησιμοποιούσαν παλιά για να συγκεντρώσουν βρόχινο νερό για της ανάγκες τους για ύδρευση άλλα και για το πότισμα των ζώων.

Από την "Αχλάδα", κάνοντας μια μικρή παράκαμψη μέσα από ανηφορικό μονοπάτι στα βράχια μπορεί κανείς να φτάσει στα "Δρακόσπιτα" η "πλακωτά", πέτρινα κτίσματα μέσα στη γη με μεγάλες επίπεδες πέτρινες πλάκες για στεγή. Απόλυτα προσαρμοσμένα στο περιβάλλον, παρουσιάζουν μεγάλο ιστορικό και επιστημονικό ενδιαφέρον..

2

Από την “Αχλάδα” και με κατεύθυνση βόρεια, ξεκινά κατηφορικό χωμάτινο μονοπάτι που μας οδηγεί στον αρχαίο Ελαιώνα. Ενα αναπάντεχο τόπο σπάνιας ομορφιάς με πλούσια χλωρίδα και πανίδα (βότανα, αγριόχορτα, αγρολούλουδα, ελιές, αγριοκούνελα, άλογα, πεταλούδες, ...). Τοπίο αναπόσπαστα συνδεδεμένο με το ύφος, τη μορφή, και το μύθο του πιο ψηλού βουνού της Αίγινας, Όρος. .

Προστατευμένη από τα γειτονικά βουνά, η περιοχή μοιάζει με φυσική λεκάνη που συγκεντρώνει τα νερά τους, λόγος για τον οποιο επιβίωσαν τα υπεραιωνόβια εντυπωσιακά ελαιόδενδρα. Το μονοπάτι καταλήγει στο εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας με την παλιά πετρόκτιστη κλειστή δεξαμενή και τις λαξευμένες στη μαυρόπετρα ποτίστρες.

(Εάν η επιστροφή σας δεν γίνει από το ίδιο μονοπάτι, μπορείτε να συνεχίσετε προς Παχειά Ράχη η προς Μαραθώνα με τη διαδρομή 3).

Αρχαίος Ελαιωνας

3

<u>Διαδρομη :</u> ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ – ΚΑΠΟΤΙΔΕΣ – ΠΑΧΕΙΑ ΡΑΧΗ – ΕΛΑΙΩΝΑΣ -ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ
<u>Διάρκεια:</u> 5,8 km, 3 ώρες
<u>Κυκλική διαδρομή, βαθμός δυσκολίας:</u> εύκολο-μέτριο

Από τη β΄παραλία του Μαραθώνα παίρνουμε την άσφαλτο με κατεύθυνση προς την πόλη. Μετά από 200μ στα αριστερά μας διακρίνουμε τον μικρό υγρότοπο του Μαραθώνα που φιλοξενεί μεταναστευτικά πουλιά για προσωρινή ανάπαυση στα μεγάλα ταξίδια τους. Οι μικροί νησιώτικοι υγρότοποι παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο κατά τις περιόδους που οι μεγάλοι υγρότοποι της Β. Ελλάδας έχουν παγώσει. Μετά από 100μ στρίβουμε δεξιά προς το βουνό με στόχο το χωματόδρομο που θα μας οδηγήσει στην αρχή του μονοπατιού προς τον παλιό οικισμό των Καπότηδων όπου φθάνουμε μετά από 35 λεπτά. Εκεί διέμενε μέχρι πρόσφατα και ο τελευταίος πετράς που σμίλευε τις διάσημες Αιγινήτικες μυλόπετρες για εξαγωγή στα νησιά του Αιγαίου.

Ανεβαίνουμε τη δεξιά πλαγιά προς τον χαρακτηρισμένο από το 1996 ως παραδοσιακό, οικισμό της Παχιοράχης ή Παχειάς Ράχης. Τα σπίτια είναι πέτρινα, τα καλντερίμια πλακόστρωτα. Το χωριό ήταν ένας παλιός γεωργικός και κτηνοτροφικός οικισμός οργανωμένος πριν από την ελληνική επανάσταση του 1821.

3

Αφού περάσουμε την εκκλησία του Αγίου Διονυσίου (θεμελιώθηκε το 1813) στρίβουμε δεξιά και παίρνουμε το κατηφορικό μονοπάτι πλάι στο ρέμα. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από σημαντική βιοποικιλότητα. Μετά από 30λ φθάνουμε στην κοιλάδα του Ελαιώνα όπου δεσπόζουν καμαρωτές οι αρχαίες ελιές ηλικίας 1500-2000 ετών. Το μονοπάτι περνά από το εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας με την παλιά πετρόκτιστη κλειστή δεξαμενή και τις λαξευμένες στη μαυρόπετρα ποτίστρες, και οδηγεί σε κάποιες από τις πιο εντυπωσιακές ελιές του Ελαιώνα. Η κάθε μία αποτελεί ένα διαφορετικό ζωντανό γλυπτό. Αξίζει να αφιερώσετε χρόνο για να τις εξερευνήσετε.

Από τον Ελαιώνα κατηφορίζουμε προς την παραλία Μαραθώνα όπου φθάνουμε μετά από 50λ περνώντας στο τέλος της διαδρομής πλάι από τα μποστάνια κηπευτικών των ντόπιων παραγωγών ενώ αριστερά μας διακρίνουμε το λόφο Κακοπέρατο από όπου έβγαινε η μαυρόπετρα για την κατασκευή της διάσημης Αιγινήτικης μυλόπετρας.

ΧΡΥΣΟΛΕΟΝΤΙΣΣΑ

<u>Διαδρομή :</u> ΠΑΧΕΙΑ ΠΑΧΗ – ΧΡΥΣΟΛΕΟΝΤΙΣΣΑ – ΠΑΧΕΙΑ ΡΑΧΗ
<u>Κυκλική διαδρομή, βαθμός δυσκολίας:</u> αρχικά μέτρια και μετά εύκολη
<u>Διάρκεια:</u> 6 km 2,5 Ωρες

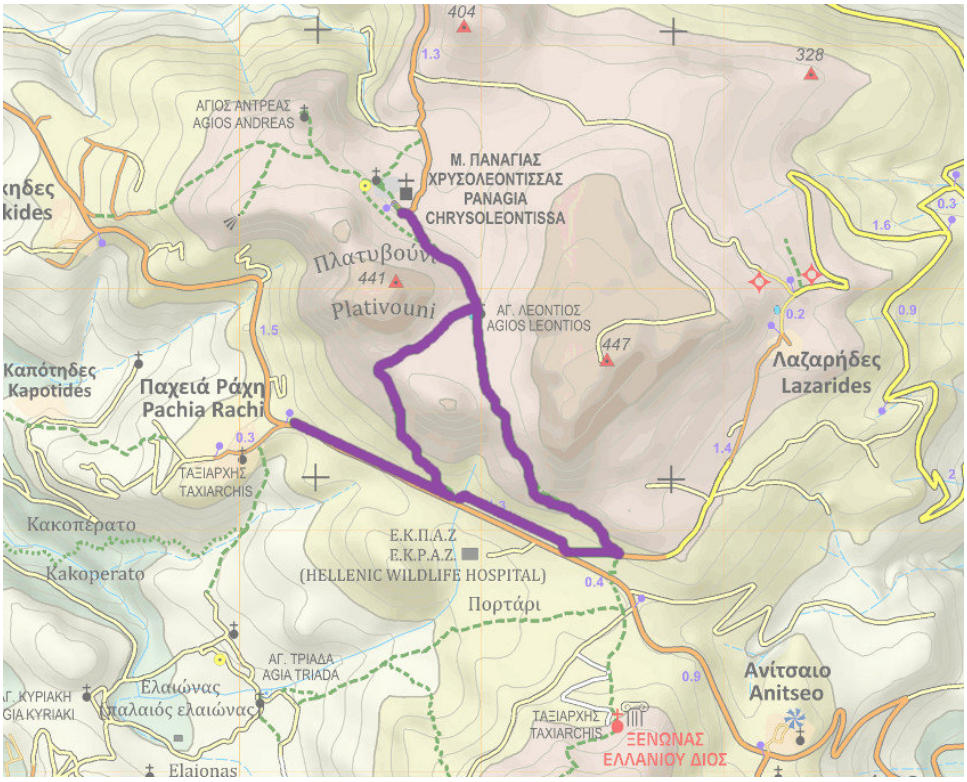

Από την Παχειά Ράχη προχωράμε ανατολικά 800μ στην άσφαλτο. Το ανηφορικό μονοπάτι ξεκινά από το κοιμητήριο και οδηγεί στο μοναστήρι της Παναγίας της Χρυσολεόντισσας, σε οροπέδιο στο κέντρο της Αίγινας. Σύμφωνα με τοπική παράδοση, αρχικά η Μονή ήταν κτισμένη σε παραθαλάσσιο μέρος και ήταν ευάλωτη στις επιδρομές των πειρατών. Στις αρχές του 17ου αιώνα μεταφέρθηκε σε προστατευμένη περιοχή , ώστε να μην είναι ορατή από τη θάλασσα. Το οχυρωμένο μοναστηριακό συγκρότημα περιλαμβάνει πύργο με πολεμίστρες (1601) και στο κέντρο της εσωτερικής αυλής υπάρχει η μεταγενέστερα κτισμένη εκκλησία (1808).

Αρχικά, το μονοπάτι είναι ανηφορικό μέτριας δυσκολίας και προσφέρει εκπληκτική θέα προς τη δυτική πλευρά του νησιού και του Σαρωνικού κόλπου. Μόλις φθάσετε στο ύψωμα η διαδρομή γίνεται επίπεδη και εύκολη. Στρίβετε δεξιά προς την ανατολή όπου βρίσκεται το οροπέδιο του Αγίου Λεοντίου το οποίο περιβάλλεται από λόφους . Έχει κυκλική μορφή με διάμετρο τριακοσίων μέτρων περίπου και με υψόμετρο 370. Εκεί, εντοπίζονται πολλά θραύσματα κεραμικών και παλιό καμίνι.

Στην ανατολική πλευρά του οροπεδίου υπάρχει το ξωκλήσι του Άγιου Λεοντίου κτισμένο το 17ο αιώνα επάνω σε αρχαία ερείπια. Ο Άγιος γεννήθηκε στην Αίγινα τον 1ον αιώνα. Η περιοχή ονομάζεται Μπουρδέχτης (παραφθορά της λέξης ομβροδέκτης)γιατί πριν το εκκλησάκι, υπάρχει τοπικό υδραγωγείο που αποτελείται από ένα σύστημα υπογείων θαλάμων, στοών και τριών πηγαδιών, λαξευμένων στο φυσικό έδαφος, σε μέγιστο βάθος περίπου 6 μέτρων από την επιφάνεια.

Στο Μπουρδέχτη στρίβουμε αριστερά και το πανεύκολο πλέον μονοπάτι μας οδηγεί κατευθείαν στη γυναικεία Μονή Χρυσολεόντισσας. Μια μικρή αριστερή παράκαμψη μας φέρνει στο τεράστιο αλώνι της Μονής με διάμετρο 20μ που μαρτυρεί την παλιά αγροτική αίγλη της περιοχής και προσφέρει μια υπέροχη θέα προς το βόρειο Σαρωνικό, την Παλιαχώρα και τη Μονή του Αγίου Νεκταρίου.

Στα Ανατολικα της Αιγινας

5

<u>Διαδρομή</u> : ΑΝΙΤΣΑΙΟ – ΚΥΛΙΝΔΡΑΣ – ΠΟΡΤΕΣ - ΑΝΙΤΣΑΙΟ
<u>Διάρκεια:</u> 5,8 km, 3:15 ώρες
<u>Κυκλική διαδρομή, βαθμός δυσκολίας:</u> Εύκολο/μέτριο

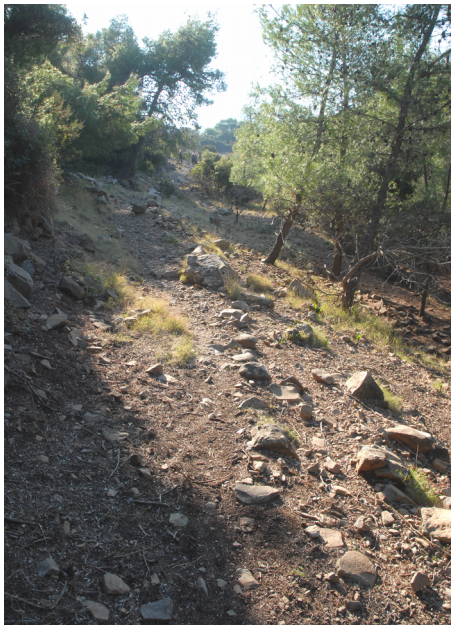

Από τον οικισμό Ανιτσαίο με τον χαρακτηριστικό ανεμόμυλο, κατηφορίζουμε προς βορρά μέχρι το πευκόδασος πλάι στο μικρό φαράγγι που έχει πλούσια βλάστηση και μεγάλη βιοποικιλότητα. Σε όλα τα πευκοδάση του νησιού, υπήρξε στο παρελθόν σημαντική οικονομική δραστηριότητα βασισμένη στη συλλογή του ρετσινιού. Συνεχίζουμε περνώντας κοντά από τις λαξευμένες στο βράχο οικογενειακές δεξαμενές συλλογής βρόχινου νερού που αποκαλούνται Σουβάλες οι οποίες προ-αναγγέλλουν τον παραδοσιακό οικισμό του Κύλινδρα όπου φθάνουμε μετά από μια ώρα περπάτημα.

Διασχίζουμε το χωριό που προσφέρει θαυμάσια δείγματα λαϊκής αρχιτεκτονικής και διακόσμησης . Στην πλατεία στρίβουμε δεξιά. Μετά από 100μ περίπου παίρνουμε το χωματόδρομο στα δεξιά μας ο οποίος οδηγεί σε μονοπάτι που μας φέρνει στις παρυφές του παραλιακού χωριού Πόρτες μετά από. Παρακάμπτοντας το χωριό αρχίζουμε την άνοδο προς Ανιτσαίο περνώντας από όμορφο καλντερίμι οριοθετημένο από πέτρινους τοίχους και πλούσια βλάστηση. Προσοχή: μετά το κοιμητήριο, μπαίνουμε στον ασφαλτόδρομο τον οποίο αφήνουμε μετά από 100 μέτρα στρίβοντας δεξιά για να βρούμε και πάλι το μονοπάτι που διασχίζει το όμορφο αγροτικό τοπίο με τις παλιές πεζούλες.

5

Η διαδρομή προσφέρει πανέμορφη θέα προς τις πλαγιές με τα βραχώδη γλυπτά της φύσης και τη θάλασσα καθώς και ποικιλία βιοτόπων που φιλοξενούν ακόμα και αρπακτικά πουλιά. Μπορούμε να απολαύσουμε μερικά από τα 1000 και πλέον είδη χλωρίδας που έχουν καταγραφεί στην Αίγινα, δένδρα, θάμνους, θαμνίσκους και πόες. Συναντούμε πεύκα (Pinus halepensis), θαμνο-κυπάρισα (Juniperus), σκίνα (Pistachia lentiscus) και πουρνάρια. Επίσης παρατηρούμε θαυμάζουμε και μυρίζουμε νεκταροφόρα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά όπως η άγρια λεβάντα ο κρόκος και το θυμάρι. Με λίγη τύχη και ανάλογα την εποχή, μπορούμε να δούμε σπάνια και ενδημικά φυτά.

Μυθικός Ασωπός

6

Διαδρομή: ΣΚΟΤΕΙΝΗ-ΤΖΙΚΗΔΕΣ-ΧΡΥΣΟΛΕΟΝΤΙΣΣΑ
Διάρκεια: *2:30 ώρες (5 με την επιστροφή)*
Βαθμός δυσκολίας: *εύκολο-μέτριο*

Η διαδρομή με κατεύθυνση ανατολική , αρχικά σε χωματόδρομο, ακολουθεί το ρέμα της Σκοτεινής (Ασωπός στην αρχαιότητα), χώρος σημαντικός για το υδάτινο απόθεμα του νησιού, το οποίο πάντοτε υπέφερε από λειψυδρία. Το ρέμα εμπλουτίζει τον υδροφόρο ορίζοντα με φυσικά και τεχνητά αναχώματα, εκεί δε παλαιότερα λειτουργούσε και νερόμυλος. Το νερό έρχεται από μεγάλο οροπέδιο στο κέντρο της Αίγινας, δηλαδή από την περιοχή του Αγίου Λεοντίου και του μοναστηριού της Χρυσολεόντισσας.

Περνούμε στην απέναντι όχθη του ρέματος . Η περιοχή παρουσιάζει έντονη βλάστηση και μεγάλη βιοποικιλότητα με υψηλούς θάμνους και δένδρα όπως αγριοαχλαδιές –γκορτσιές (Pyrus), άρκευθους (Juniperus), πρίνους (Quercus coccifera) και σχίνους (Pistacia lentiscus). Σε αυτά σκαρφαλώνουν αναρριχητικά φυτά όπως η αειθαλής κλιματσίδα (Clematis cirrhosa), και οι σμίλακες (Smilax aspera). Απολαμβάνουμε το άρωμα θαμνίσκων όπως της άγρια λεβάντα (Lavandula stoechas) , θυμάρι (Thymus capitatus), βοτάνι της Παναγιάς-στομαχοβότανο (Teucrium polium) και λαδανιές (Cistus). Με λίγη τύχη μπορούμε ακόμα να θαυμάσουμε άγριες ορχιδέες, άγριους υάκινθους και ίριδες . Η παρουσία μεγάλων αρπακτικών πουλιών (Αετοβαρβακίνες) επισημαίνει την οικολογική ισορροπία της περιοχής.

Η διαδρομή συνεχίζει με κατεύθυνση νοτιοδυτική και εκπληκτική πανοραμική θέα προς το λιμάνι και το Σαρωνικό, περνά από τις παρυφές του οικισμού των Τζίκηδων, αρχικά σε χωματόδρομο-τσιμεντόδρομο και σύντομα γίνεται πάλι ανηφορικό μονοπάτι για να μας οδηγήσει πρώτα στο μεγάλο αλώνι διαμέτρου 20μ και στο μοναστήρι της Χρυσολεόντισσας.

Το μοναστήρι, για προστασία από τους πειρατές, είναι οχυρωμένο, και περιλαμβάνει πύργο με πολεμίστρες (1601). Στο κέντρο της εσωτερικής αυλής υπάρχει η μεταγενέστερα κτισμένη εκκλησία (1808) με ξυλόγλυπτο τέμπλο και την ασημωμένη εικόνα της Παναγίας της Χρυσολεόντισσας.

ΠΑΛΙΑ ΧΩΡΑ

7

<u>Διάρκεια:</u> 40 λεπτά , 1200 m
<u>Βαθμός δυσκολίας:</u> ευκολο και σε σημεια μετριο

8

Ποδηλατοβόλτα στο δάσος

<u>Διαδρομή</u> : ΠΑΛΙΑ ΧΩΡΑ - ΜΕΣΑΓΡΟΣ
<u>Διάρκεια:</u> 5,2 km 2,5 Ωρες (πεζοπορικη)
<u>Βαθμός δυσκολίας:</u> εύκολη ποδηλατική ή πεζοπορική διαδρομή

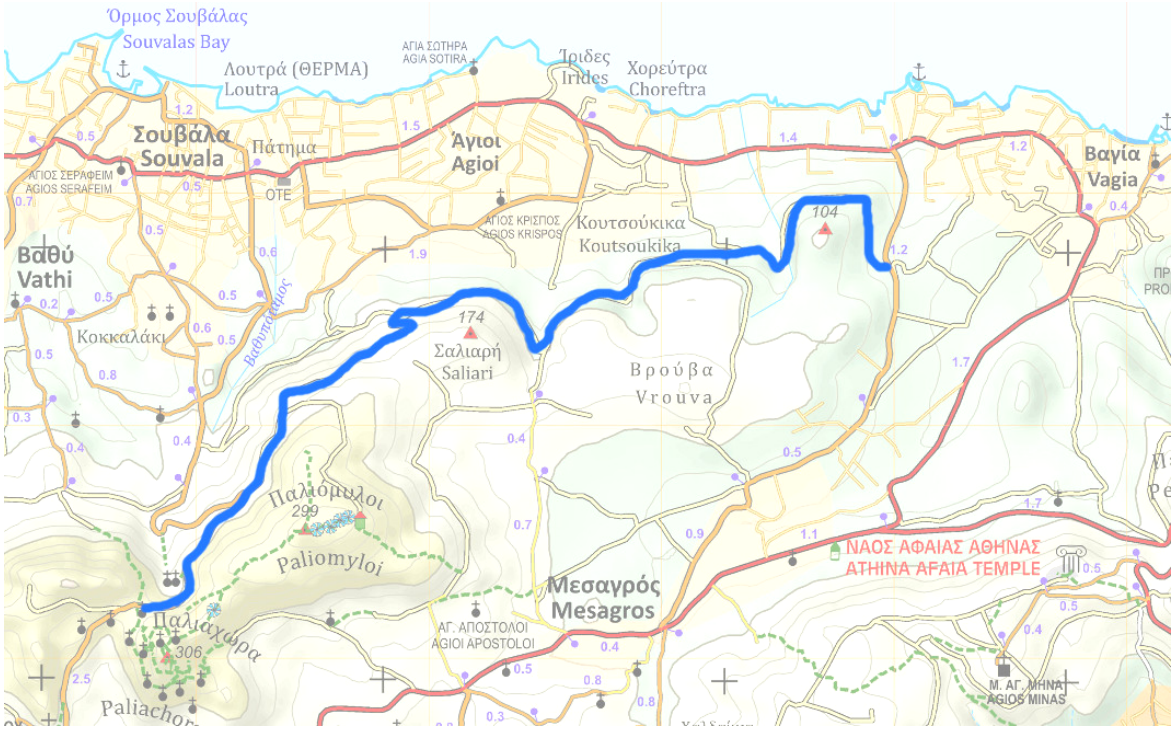

Η διαδρομή ξεκινά με τον κατηφορικό ασφαλτόδρομο και μετά από 700μ στρίβει δεξιά στο δασικό χωματόδρομο με κατεύθυνση ανατολική μέσα στο πευκόδασος. Εκτός από τα πεύκα, μας υποδέχονται άρκευθοι (Juniperus), φασκομηλιές (Salvia officinalis), θυμάρια (Thymus capitatus), βοτάνια της Παναγιάς-στομαχοβότανα (Teucrium polium),αλισφακιές και αστράγαλοι.

Στην περιοχή αυτή καθώς και σε όλες τις ορεινές πευκόφυτες περιοχές του νησιού οι κάτοικοι έκαναν συλλογή και εμπορία του ρετσινιού για το κρασί και την παραγωγή νεφτιού ως διαλυτικό των ελαιοχρωμάτων. Αυτό το είδος του πεύκου (Pinus halepensis) έχει σημαντικά μεγαλύτερη παραγωγή από όλα τα άλλα είδη. Η συλλογή ρετσινιού και το ανακάτεμα με το κρασί για γεύση και συντήρηση αποτελεί πανάρχαια απασχόληση. Κατά την επανάσταση του 1821, η Αίγινα αποτέλεσε κέντρο εφοδιασμού ρετσινιού για τα καϊκια και τα πυρπολικά.

Στο τέλος του δασικού δρόμου ο ασφαλτόδρομος δεξιά οδηγεί στο χωριό Μεσαγρός. Εδώ βρίσκεται η εύφορη κεντρική πεδιάδα του νησιού όπου σύμφωνα με την τοπική παράδοση είχε τα κτήματα του ο αρχαίος κωμικός ποιητής Αριστοφάνης

Ο Μεσαγρός κατέχει τα πρωτεία στη γνωστή από την αρχαιότητα Αιγινήτικη κεραμική. Στην περιοχή λειτουργούσαν πολλά εργαστήρια που προμηθεύονταν την πρώτη ύλη για τον πηλό από τις πλαγιές των γύρω βουνών ενώ σήμερα στον οικισμό υπάρχουν ακόμα δυο παραδοσιακά εργαστήρια που εξακολουθούν να κατασκευάζουν πήλινα χρηστικά και διακοσμητικά αντικείμενα. Τα περίφημα Αιγινήτικα κανάτια με την πορώδη υφή τους έχουν τη δυνατότητα να κρατούν το νερό δροσερό και στο παρελθόν αποτέλεσαν το καλοκαιρινό «ψυγείο» νερού για ολόκληρη την Ελλάδα. Ο Μεσαγρός απέχει λίγα μόνο χλμ. από τον Ναό της Αφαίας.

9

ΝΑΟΣ ΑΦΑΙΑΣ

<u>Διαδρομή:</u> Μεσαγρός – Ναος Αφαίας
<u>Διάρκεια:</u> 2,5 km 50′ (πεζοπορική)
<u>Βαθμός δυσκολίας:</u> μέτριο

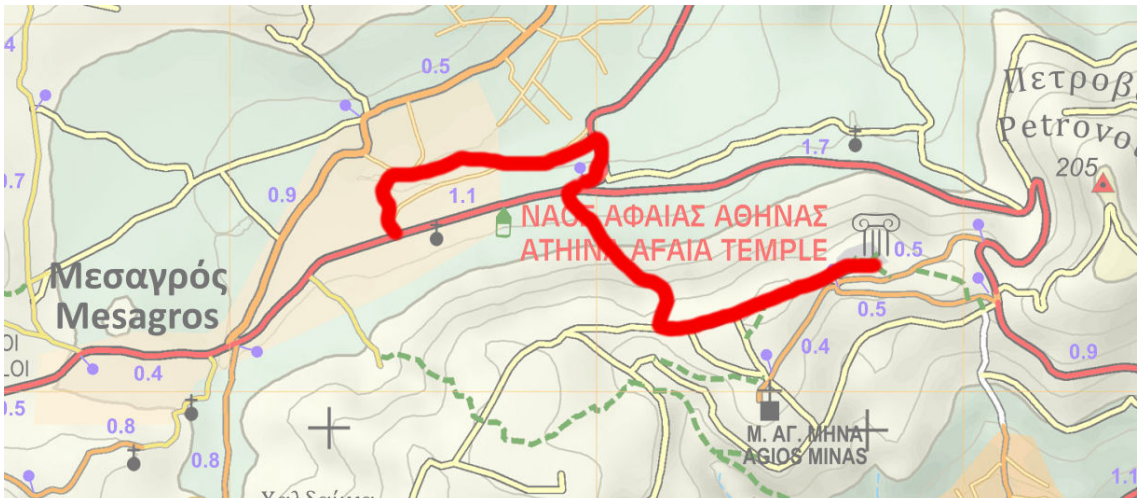

Η διαδρομή ξεκινά με τον κατηφορικό ασφαλτόδρομο και μετά από 200 μ στρίβει δεξιά στο μονοπάτι με κατεύθυνση ανατολική μέσα στο ρέμα. Περιοχή με εύθραυστο οικοσύστημα και ιδιαίτερα πλούσια βιοποικιλότητα.
Εκτός από τα πεύκα, μας υποδέχονται φασκομηλιές, θυμάρια, βοτάνια της Παναγιάς-στομαχοβότανα, ασπάλαθοι, λαδανιές.

Στην περιοχή αυτή καθώς και σε όλες τις ορεινές πευκόφυτες περιοχές του νησιού οι κάτοικοι έκαναν συλλογή και εμπορία του ρετσινιού για το κρασί και την παραγωγή νεφτιού ως διαλυτικό των ελαιοχρωμάτων.Η συλλογή ρετσινιού και το ανακάτεμα με το κρασί για γεύση και συντήρηση αποτελεί πανάρχαια απασχόληση. Κατά την επανάσταση του 1821, η Αίγινα αποτέλεσε κέντρο εφοδιασμού ρετσινιού για τα καΐκια και τα πυρπολικά

.
Ο χωματόδρομος στον οποίο οδηγεί το μονοπάτι καταλήγει σε κεντρικό ασφαλτόδρομο τον οποίο διασχίζουμε κάθετα. Βρισκόμαστε στην περιοχή της Αιγινήτικης κεραμικής. Στην περιοχή λειτουργούσαν πολλά εργαστήρια που προμηθεύονταν την πρώτη ύλη για τον πηλό από τις πλαγιές των γύρω βουνών ενώ σήμερα στον οικισμό υπάρχουν ακόμα δυο παραδοσιακά εργαστήρια που εξακολουθούν να κατασκευάζουν πήλινα χρηστικά και διακοσμητικά αντικείμενα. Τα περίφημα Αιγινήτικα κανάτια με την πορώδη υφή τους έχουν τη δυνατότητα να κρατούν το νερό δροσερό και στο παρελθόν αποτέλεσαν το καλοκαιρινό «ψυγείο» νερού για ολόκληρη την Ελλάδα.

Το ανηφορικό μονοπάτι ξεκινάει ανάμεσα σε αμπελώνες , διασχίζει πυκνό πευκοδάσος και καταλήγει στο περίφημο αρχαίο ναό της Αφαίας (Απο τους αρχαιότερους δωρικού ρυθμού).